

EUROPSKA OBRAMBENA UNIJA – IZMEĐU POTREBE I MOGUĆNOSTI

Posljednjih godina Europa se suočava sa sve većim brojem prijetnji i izazova, kako unutar tako i izvan Unije, dok se razina predvidljivosti na europskoj (i) međunarodnoj sceni znatno umanjila. U svjetlu tih događaja, sigurnost i obrana su se brzo preusmjerile od tema o kojima se raspravljalo među relativno malim skupinama stručnjaka, u teme koje izazivaju zabrinutost javnosti zbog čega su važne mjere već usvojene.

Konferenciju "Europska obrambena unija - između potrebe i mogućnosti" koja se održala 22. i 23. lipnja 2017. u Dubrovniku, inicirao je i organizirao predsjednik Izaslanstva Europskog parlamenta za BiH i Kosovo, Tonino Picula, zajedno s potpredsjednikom Europskog parlamenta i koordinatorom Odbora za sigurnost i obranu, Ioan Mircea Pașcuom.

Svrha ove konferencije bila je upoznavanje s glavnim sigurnosnim izazovima s kojima se Europa suočava te načelima, akcijama i potrebnim mogućnostima za učinkovito preusmjeravanje Europske sigurnosne i obrambene unije od čiste mogućnosti do stvarnosti koju građani EU trebaju i na koju imaju pravo. Nadalje, sigurnosna situacija i srodni problemi na zapadnom Balkanu i diljem jugoistočne Europe raspravljani su kao pitanje od posebne važnosti iz europske perspektive.

Konferenciji su prisustvovali visoki dužnosnici Europske službe za vanjsko djelovanje i NATO-a, članovi Europskog parlamenta, prestižni predstavnici akademskih i znanstvenih zajednica, ministri obrane iz susjednih zemalja i neki od najcjjenjenijih analitičara iz ove regije.

Konferencija je podijeljena na tri panela:

- 1. Zajednička sigurnosna i obrambena politika – prikaz stanja**
- 2. Sigurnosni izazovi u jugoistočnoj Europi**
- 3. Europska obrambena zajednica - zajedničke prijetnje, zajednički odgovori**

Na Dubrovačkoj konferenciji doneseni su sljedeći zaključci i preporuke:

- Nakon nedavnih događaja u sigurnosnom okruženju potrebno je "više Europe" kako bi građanima pružili učinkovitu zaštitu koju zaslužuju i traže. Europska unija je u protekle dvije godine napredovala više u području sigurnosti i obrane (s konačnim ciljem uspostave Europske obrambene unije) nego u cijelom svojem postojanju;
- Sigurnost je sada jedan od glavnih razloga za zabrinutost europskih građana, a EU mora ispuniti svoju zadaću da ih učinkovito zaštiti. Zbog toga je razvoj vojnih sposobnosti postao nužan uz cijeli spektar soft power (meka snaga) instrumenata;
- U tijeku je niz inicijativa za provedbu Globalne strategije na području sigurnosti i obrane, razvijanja jačih odnosa između EU-a i NATO-a kako bi se državama članicama omogućilo sudjelovanje u istraživanju u području obrane i zajednički razvoj obrambenih snaga;
- EU bi trebala nastaviti s naporima u području Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP), s posebnim osvrtom na tri područja: mobiliziranje instrumenata koji bi pomogli zemljama članicama u razvoju sposobnosti - uključujući pokretanje stalne strukturne suradnje odnosno PESCO-a (Permanent Structured Cooperation) i financijski poticaj novoosnovanog Europskog fonda za obranu, poboljšanje Alata za upravljanje operacijama i jačanje suradnje unutar Unije te između Unije i partnera, prije svega NATO-a;

- NATO pozdravlja i podupire napore Europe za jačanjem obrambenih kapaciteta i poboljšanje svojih sposobnosti koje će pružiti osnovu za učinkovitije reagiranje na krize koje će također ojačati transatlantsku vezu i koje će koristiti NATO-u;
- Zajednička deklaracija EU-NATO i naredne aktivnosti provedbe označavaju novu i značajnu fazu strateškog partnerstva. Važno je napomenuti da, iako samim procesom upravljaju institucije, uspjeh provedbe dogovorenih zajedničkih ciljeva i djelovanja ovisi o održivoj političkoj volji država članica;
- Novonastali izazovi, posebno oni koji se ne manifestiraju kao oružani napad i koji ne spadaju u odredbe članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora ali su i dalje izuzetno destabilizirajući, mogu potaknuti EU i NATO na razmatranje o tome kako dodatno surađivati na pitanjima od zajedničkog interesa. Stoga, iako EU povećava svoju razinu ambicije prema čvrstoj snazi (hard power), NATO je dužan posvetiti se ostalim aspektima sigurnosti (soft power), što bi moglo omogućiti novo područje suradnje dviju organizacija;
- Budući da su unutarnja i vanjska sigurnost sve više povezane što ima izravan utjecaj na sve građane Europske unije, EU bi trebala biti u mogućnosti djelotvorno djelovati duž cijelog spektra instrumenata unutarnjo-vanjske sigurnosti, do razine članka 42. stavka 7. Ugovora o Europskoj uniji. Više nego ikad, Europi je potrebna učinkovita, pojačana suradnja između ZSOP-a, graničnog upravljanja, tijela za provedbu zakona, pravosuđa i obavještajnih službi na nacionalnoj i europskoj razini;
- Europska sigurnost ovisi o miru izvan svojih granica pa EU ne smije izgubiti zamah njezinog dominantnog utjecaja u jugoistočnoj Europi gdje svjedočimo povećanoj nazočnosti drugih globalnih i regionalnih aktera, često praćenim različitim destabilizacijskim vanjskim utjecajima i različitim geopolitičkim tendencijama;
- Vjerodostojan proces pristupanja EU - zasnovan na opsežnom i pravilnom uvjetovanju - ostaje važan alat za promicanje sigurnosti, povećanjem otpornosti zemalja u jugoistočnoj Europi;
- Europa će zahtijevati dugoročnu strategiju i geopolitičku viziju i strategiju koja će joj omogućiti da, umjesto učinaka, riješava glavne uzroke prijetnji i izazova koji se pojavljuju, tako da Unija može djelovati unaprijed (act) umjesto da reagira na nešto (react);
- Prilikom usklađivanja svojih strategija i instrumenata, Europa bi trebala imati na umu da su svi interesi država članica jednako važni i tek kada se posveti svakom od njih, EU može biti učinkovita u Europskoj obrambenoj uniji;
- Sadašnju aktivnost Europske obrambene agencije (European Defence Agency - EDA) kao središnjeg mjesta napora EU-a u pogledu obrane i planiranog povećanja njezine uloge, treba snažno poduprijeti pružanjem potrebnih sredstava i političke potpore što će omogućiti vodeću i koordinirajuću ulogu u razvoju kapaciteta, istraživanja i nabave, temeljenim na prioritetima obrambene spreme, dogovorenima kroz ZSOP. U tom kontekstu, EDA bi trebala igrati ključnu ulogu središnjeg operatera Europskog fonda za obrambene sposobnosti u PESCO-u, kada on bude uspostavljen.

Dubrovnik, 23.6.2017.